

Antti ja Tellervo Lahdensuo
Ullankatu 4
62100 Lapua
Puhelin (06) 4331076

VASTINE

8.11.2004

1 (11)

Eduskunnan oikeusasiamiehelle

Oikeusasiamiehen vastinepyyntö 29.10.2004 Dnro 1709/4/04

Lapuan kaupunginjohtajan, elinkeinotoimikunnan ja kaupunginhallituksen antama selvitys 17.6.2004 tekemämme kantelun johdosta

Huomiomme kiinnittyi ensimmäiseksi siihen, että kolmen erillisen selvityksen sijasta on annettu yksi ainoa kolmen kunnallisen toimijan allekirjoittama selvitys ikään kuin Lapuan kaupunginhallitus ja elinkeinotoimikunta ja kaupunginjohtaja olisivat yksi ja sama asia. Lapualaista kuntajohtamisen käytäntöä menettely saattaakin hyvin kuvastaa, mutta siitä seuraa se puute, että kyseisten kolmen toimijan — kaupunginhallituksen, valmistelevan virkamiehen ja kaupunginhallituksen työvaliokuntana toimivan elinkeinotoimikunnan — työnjakoon ja osallistumisen asteeseen hankkeen valmistelussa selvitys ei tuo mitään valaistusta.

Kuva valtuustokäsittelystä tarkentui

Selvitys tarkentaa ja täydentää kantelussamme sopimuksen valtuustokäsittelystä annettua kuvaa. Kaupunginjohtaja on valtuuston kokouksessa ilmoittanut nestekaasuvaraston koon kolmesti. Koko on mainittu myös valtuuston päätöstä selostavissa Ilkan ja Pohjalaisen uutisissa 23.9.2003. Tieto varaston koosta oli siis lapualaisten saatavilla heti valtuustopäätöksen jälkeen. Kukaan ei kuitenkaan ryhtynyt muutoksenhakuaikana mihinkään toimiin valtuustossa hyväksytyt sopimuksen tekemistä vastaan.

Johtavien virkamiesten nestekaasutietämys edelleen hataraa

Rohkenimme kantelussa esittää, että päättäjät tuskin ymmärsivät mitä olivat tekemässä, ja esitimme todisteina pari johtavien virkamiesten lausuntoa. Kaupunginhallituksen antamassa selvityksessä vakuute-

8.11.2004

2

taan, ettei lausunnoissa ole mitään paikkansapitämätöntä, ja osoitetaan “kolmen metrin suojaetäisyyden” lähteeksi § 27 kauppa- ja teollisuusministeriön antamasta nestekaasuasetuksen soveltamisohjeesta.

Hyvällä tahdolla voisi ajatella, että hallintojohtaja Jokisen työura pykälien ja säädösten parissa on siinä määrin kaventanut hänen näköalaansa, että jostakin pykälästä löytynyt maininta kolmen metrin etäisyydestä naapurin rajaan kumoo hänen mielestään kaiken sen, mitä terve järki ja arkielämän kokemuksissa hankittu ymmärrys sanoo suurten nestekaasusäiliöiden turvaetäisyydestä. Kuitenkin myös kaikki 11 kaupunginhallituksen jäsentä tunnustavat nyt uskoa “kolmen metrin suojaetäisyyteen”. Se on varsin hämmästyttävää, kun ottaa huomioon, että kaupunginhallituksen jäsenet ovat hankkineet kokemusta monella käytännönläheisellä elämänalalla.

Nestekaasuasetuksen § 8 määrää, että **“nestekaasuvarasto on sijoitettava sellaiselle etäisyydelle asutuksesta, kouluista, hoitolaitoksista, ihmisten oleskeluun tai kokoontumiseen tarkoitetuista tiloista, liikenneväylistä ja muusta ulkopuolisesta toiminnasta, ettei varastoinnista onnettomuustai häiriötilanteissa aiheudu henkilö- tai omaisuusvahinkojen vaaraa”**.

Oheisesta kauppa- ja teollisuusministeriön lausunnosta ilmenee, että hallintojohtaja Jokisen löytämän pykälän “kolme metriä” ei tarkoita tuota nestekaasuasetuksen 8 §:n vaatimaa etäisyyttä, vaan pelkästään ns. sisäistä suojaetäisyyttä varastoalueen sisällä. Lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriö toteaa:

“Maapeitteisille säiliöille ei kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä ole määritelty taulukoituja suojaetäisyyksiä ulkopuolisiin kohteisiin. Tällaisissa tapauksissa edellytetään arvioitavan suurimmat mahdolliset vaaratilanteet sekä niiden seuraukset laitoksen sisällä ja ulkopuolella. Suojaetäisyydet määräytyisivät tämän arvioinnin perusteella ottaen huomioon mm. nestekaasuasetuksen (711/1993) 8 §:n yleiset sijoitusvaatimukset.” (KTM: lausunto 5.11.2004, liite 1, alleviivaus meidän)

Siinähan se on pähkinänkuoressa. — Ei riitä, että päätöksiä valmisteleva hallintovirkamies löytää lupaavalta kuulostavan pykälän. On myös ymmärrettävä, mihin yhteyteen pykälä *ei* voi kuulua.

8.11.2004

3

Sanomalehti Pohjalainen (liite 2) raportoi 19.6.2004 kaupunginjohtaja Latva-Raskun näkemyksistä seuraavasti:

“Hänen mielestään hanke on täysin turvallinen ja hän sanoo ettei nestekaasu voi räjähtää.

— Nestekaasun sekoituessa ilmaan syntyy hiilidioksidia ja vettä. Ei minun mielestäni kovin vaarallisia aineita.”

Kaupunginjohtajan ansiosta Lapualla kuuluukin nykyään yleissivistykseen tietää, että nestekaasun palamistuloksina syntyy hiilidioksidia ja vettä. Aukkaiden turvallisuudentuntu ei kuitenkaan ole vahvistunut eikä luottamus johtavien virkamiestemme nestekaasutietämykseen ole lisääntynyt. Nestekaasujen OVA-ohje (liite 3) on heille edelleen ilmeisen tuntematon asiakirja; OVA tarkoittaa onnettomuuden vaaraa aiheuttavaa ainetta.

Suuronnettomuuden riskiä ei havaittu

Kaupunginhallituksen antaman selvityksen mukaan Tehokaasu Oy:n edustajien kanssa käytiin useita kertoja läpi nestekaasuun liittyvää lainsäädäntöä ja hankkeeseen liittyviä asioita nimenomaan turvallisuusnäkökohdista lähtien. Selvityksestä ei ilmene, osallistuiko kaupunginhallitus tai elinkeinotoimikunta näihin keskusteluihin kokonaisuudessaan vai olivatko keskustelut ja neuvottelut ensisijassa johtavien virkamiesten vastuulla, kuten on luultavaa. Kuka tai ketkä Tehokaasu Oy:stä toimivat neuvotteluissa turvallisuus- ja lainsäädäntöasiantuntijoina, jää myös kertomatta.

Selvityksessä perustellaan Kelikon alueen soveltuvuutta sillä, että kaupungin päävesijohto kulkee varastoalueen vierestä. Jos turvallisuutta olisi tosissaan pohdittu, olisi jo tämä suuri veden tarve osoittanut kaasuväestön mukanaan tuoman suuronnettomuusrisikin. Päävesijohdon läheisyydestä huolimatta kolme säiliövaunua kuudesta alueelle sallitusta on suunnitelmissa jäänyt kuitenkin ilman häiriötilanteessa käyttöön otettavaa vesivalelusuojaa, ilmeisesti siksi ettei vettä ole saatavissa riittävästi. Myös alueelle vuosien aikana rakennettujen naapurikiinteistöjen palopostit jäisivät kaasuväestön aiheuttamassa suuronnettomuustilanteessa ilman vettä.

8.11.2004

4

Kaupunki perustelee hanketta myös sillä, että uusi välivarasto vähentää teollisuuslaitosten tarvetta pitää suuria nestekaasuvarastoja. Suurvaraston perustaminen Lapuan keskustaan ei kuitenkaan paranna tilannetta tässä suhteessa. Merkittävin parannus Lapuan nestekaasuturvallisuudessa tapahtui silloin, kun Raisio Oyj päätti ostaa nestekaasunsa toiselta toimittajalta. Tällöin Tehokaasu joutui viemään pois 260 m³:n säiliön. Uusi toimittaja toi tilalle 120 m³:n säiliön ja suojasi sen maapeitteellä. Kelikon välivaraston suursäiliöissä olisi lähes kymmenkertainen määrä kaasua verrattuna Tehokaasun poistamaan säiliöön, joka oli neljän kilometrin päässä keskustasta. Raision tehtaan säiliön vaihtamisesta Lapuan pelastuslaitos on usein ilmaissut tyytyväisyytensä.

Perustamisluvan mukaan varaston kautta kulkee vuosittain 20 000–40 000 tonnia nestekaasua. Se merkitsee sitä, että keskustan sivuraiteelle saapuisi vuodessa 400–800 hajustamattomalla nestekaasulla lastattua säiliövaunua. Välivarastosta nestekaasu lastattaisiin 650–1300 säiliöautoon, mikä merkitsisi 3–6 säiliöauton käymistä Lapuan keskustassa jokaisena vuoden työpäivänä. Tämäkin lapualaisten turvallisuutta vähentävä seikka on jäänyt havaitsematta tai huomioon ottamatta. Kaupungin päätös vuokrata kaasuvälikäytösalue Kelikosta ei palvele lapualaisten, vaan pelkästään Tehokaasun etuja.

Turvatekniikan keskusta ei kaupunginhallituksen selvityksessä mainita käytetyn asiantuntijana ennen sopimuksen tekemistä, joten niin ei ilmeisesti ole tapahtunut. Sitävastoin mainitaan, että kaikkien viranomaislupien hankinta jätettiin sopimuksessa Tehokaasu Oy:n tehtäväksi. Selvityksessä mainitaan lisäksi, että kaupunki ei ole pyrkinyt vaikuttamaan etukäteen Lapuan ympäristölautakunnan tai rakennustarkastajan eikä Tukesin päätöksentekoon. Onko kaavoittajan, ympäristölautakunnan, rakennustarkastajan ja pelastuslaitoksen käsitystä Kelikon teollisuusalueen sopivuudesta nestekaasun suurvaraston sijoituspaikaksi tiedusteltu ennen sopimuksen tekemistä? Selvityksessä ei sellaiseen viitata sanallakaan, joten ilmeisesti ei ole. Lähtökohdaksi kerrotaan otetun se, että kaupunki voi luottaa lupaviranomaisten riippumattomuuteen ja asiantuntemukseen. Lähtökohdaksi näyttää otetun myös se, että Tehokaasu Oy:n arvio hankkeen vaatimien lupien saatavuudesta riittää kaupungin johdolle.

8.11.2004

5

Usko kunnallisten lautakuntien ja rakennustarkastajan tai palopäällikön kaltaisten viranomaisten riippumattomuuteen on kyllä reippaasti liioiteltua eikä perustu kunnallisen päätöksenteon arkipäivän kokemukseen. Ainakaan Lapuan oloissa ei ole perusteltua syytä uskoa, että jokin lautakunta tai viranomaistehtävässä toimiva yksittäinen virkamies asettuisi hankaloittamaan tai peräti vastustamaan kaupungin poliittisen ja virkamiesjohdon ajamaa hanketta, vielä vähemmän hanketta, jonka kaupunginvaltuusto on jo hyväksynyt. Lapualla kaupungin johto voi kyllä luottaa siihen, että oman kunnan lautakunnilta ja virkamiehiltä saadaan ne viranomaisluvut, joita ilman hankkeita ei voitaisi toteuttaa.

Saimme selvityksestä sen käsityksen, että kaupungin johto on hankkeen turvallisuus- ja laillisuuskyseissä luottanut yksinomaan Tehokaasu Oy:stä ja mahdollisesti muista Fortumin tytäryhtiöistä saamaansa tietoon. Mitään merkkejä yrityksistä selvittää varaston sijoituspaikan sopivuutta omasta kunnasta löytyvin tai laitoshanketta ajavasta yrityksestä riippumattomin voimin emme ole havainneet. Emme voi pitää sellaista selvitysvastuun väistämistä ja laiminlyömistä oikeana menettelynä.

Olemme myös sitä mieltä, että Turvatekniikan keskuksella pitäisi olla tilaisuus esittää ainakin alustava arvio kyseessä olevan kaltaisista hankkeista jo siinä vaiheessa, kun laitoksen sijoituspaikasta vasta neuvotellaan. Helposti toteutettava nestekaasuasetuksen muutos pitäisi huolen siitä, että vastaisuudessa olisi niin meneteltävä.

Seveso II -direktiivi unohdettu tykkään

Euroopan Unioni on antanut direktiivin 96/82/EY vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta. Tätä ns. Seveso II -direktiiviä koskevan paimenkirjeen Dnro 3/501/2001 (liite 4) on ympäristöministeriö lähettänyt 26.9.2001 muun muassa kunnanhallituksille, kuntien kaavoitusviranomaisille, kuntien rakennusvalvontaviranomaisille ja rakennustarkastajille sekä kuntien palo- ja pelastusviranomaisille ja palopäälliköille. Sikäli kuin tiedämme, on tämä kirje ja Seveso-direktiivi kokonaan unohdettu Lapuan välivarastohankkeen valmistelussa.

8.11.2004

6

Kirjeessä ja direktiivissä on kysymys samasta asiasta kuin nestekaasuasetuksen 8. pykälässä: etäisyyden asutukseen, kouluihin jne. tulee olla niin suuri, että onnettomuustapauksessa ei aiheudu henkilö- tai omaisuusvahinkojen vaaraa. Kirjeen liitteessä 2 luetellaan direktiivin tarkoittamat suomalaiset laitokset ja annetaan kullekin se etäisyys tehdasalueen tai tontin rajalta, jonka sisällä toimittaessa esim. rakentamiseen tarvitaan Tukesin asiantuntijalausunto. Useimpien laitosten ympärillä konsultointivyohtyhykkeen laajuus on 1,5 km. Lapuan väliavaraston konsultointivyohtyhykkeen laajuudeksi tulisi todennäköisesti juuri tuo 1,5 km, joten koko Lapuan keskustaajama mahtuisi rajoitusalueen sisälle. Olemme ymmärtäneet, että tämä on kaupungin johdolle vielä uudem-paa tietoa kuin meille, jotka saimme kirjeen käsiimme viime kesänä.

Hankkeesta tiedottaminen oli laskelmoitua suhdetoimintaa

Suuren nestekaasuvaraston rakentaminen on tyypillisesti sellainen hanke, jonka onnistuminen vaatii suuren yleisön myötämieltä. Myötämielen hankkimista ei yleensä jätetä sattuman varaan, vaan sitä edistetään suhdetoimintakampanjalla.

Jos hankkeessa on aineksia, jotka voivat heikentää sen julkisuuskuvaa, toteutetaan suhdetoimintakampanja seuraavasti:

1) Hanke tuodaan julkisuuteen näyttävästi, mahdollisimman myönteisessä valossa ja yleisöön myönteisesti vaikuttavia asioita paisutellen.

2) Yleisöön kielteisesti vaikuttavista asioista vaietaan kokonaan, jos se on mahdollista.

3) Ne yleisöön kielteisesti vaikuttavat asiat, joista ei voida kokonaan vaieta, mainitaan niin ohimennen kuin mahdollista ja niiden herättämiä kielteisiä mielikuvia pyritään lieventämään kosmeettisella kielenkäytöllä tai kuvanvalinnalla.

Tarkastelemme seuraavaksi Lapuan kaupungin nestekaasutiedottamista tämän suhdetoimintakaavan näkökulmasta.

8.11.2004

7

Hehkutus ja myönteisen paisuttelu

- Tiedotukset julkaistiin näyttävästi paikallislehden etusivulla miltei koko sivun uutisina.
- Varaston saaminen paikkakunnalle esitettiin suurena voittona kilpikumppaneista, jotka myös olisivat varaston halunneet.
- Kaupungin johdon osoittaman innostuksen katsottiin ilmentävän lapualaisten erinomaisuutta yleensäkin. Lapualaiset ovat erinomaisia juuri siksi, että he toivottavat nestekaasuvaraston tervetulleeksi kuntaan. Etelä-Suomesta ei niin mainiota väkeä enää löydy.
- Varastosta kerrottiin tulevan tekniikaltaan ja turvallisuusvarustukseltaan Euroopan nykyaikaisin.
- Varaston saamista kuvattiin piristysruiskeeksi Lapuan ja koko maakunnan elinkeinoelämälle.
- Varaston ennustettiin parantavan Lapuan julkisuuskuvaa.
- Varaston kerrottiin tuovan Lapualle neljä tai viisi uutta työpaikkaa.
- Tehokaasu Oy:n kerrottiin olevan energiajätti Fortumin tytäryhtiö.

Kielteisen vaimentaminen

- Varaston suuri koko kerrottiin julkisuuteen vasta sitten, kun valtuusto oli hyväksynyt sopimuksen allekirjoitettavaksi. Kaupunginhallituksen selvityksen mukaan kokoluokka oli kyllä pääteltävissä julkisuuteen annetuista muista tiedoista.
- Varaston kokoa ei valtuustollekaan kerrottu etukäteen eikä kirjallisesti, vaan vasta valtuuston kokouksessa suullisesti. Hanke hyväksyttiin samassa kokouksessa.
- Kaupungin lehdistötiedotteessa ja siihen perustuvassa uutisoinnissa käytettiin sanontaa “*nestekaasu varastoidaan **maahan peitettyihin** terässäiliöihin, joista ulospäin näkyy **vain nurmea kasvava maankohouma**”*. Tehokaasu Oy:n verkkosivuilla (liite 5) käytetään rehellisempää ilmaisua “*Nestekaasu varastoidaan **maalla peitettyihin** 600 m³:n lieriösäiliöihin, **jotka maisemoidaan**”*. **Maahan** peitetty (siis kokonaan tai osaksi maahan upotettu) ja **maalla** peitetty (maanpäällinen) ovat eri asioita. “Maahan peitetty” herättää mielikuvan suuremmasta turvallisuudesta kuin “maalla peitetty”. — Kaupunginhallituksen selvityksen mukaan lehdistötiedote laadittiin yhteistyössä Tehokaasu Oy:n kanssa.

8.11.2004

8

- Tukesista varmistettiin (liite 6), että lainsäädäntö ei vaadi perustamislupahakemuksen kuuluttamisesta sanomalehdessä. — Lainsäädännössä on mielestämme vikaa, jos suuren nestekaasuvaraston perustamislupa ei vaadita ympäristölupamenettelyä eikä kuuluttamista sanomalehdessä, vaikka esim. suuren sikalan perustamislupaa ei ilman niitä voi saada.

Kielteisestä vaikeneminen

Muun muassa seuraavista asioista Lapuan kaupungin tiedotuskampanjassa ei mainittu ollenkaan. Syynä oli todennäköisesti se, etteivät päättäjät olleet kiinnittäneet niihin mitään huomiota. Jos asiat olisi tiedostettu, olisi Kelikosta sijoituspaikkana jouduttu luopumaan.

- Varaston rakentaminen toisi Lapuan keskustaan suuronnettomuusriskin sukupolvien ajaksi. Yhdenkin nestekaasua kuljettavan junanvaunun tuleen syttyminen ja räjähtäminen aiheuttaisi laajaa tuhoa, koko varastoa koskevan onnettomuuden tuhoista puhumattakaan.
- Nestekaasun purkamiseen junanvaunuista ja lastaamiseen säiliöautoihin liittyy alituisia vaaratekijöitä, etenkin kun sähköistetty rautatie ja naapurissa toimiva valimo ja muut tulta käsittelevät metalliyritykset tarjoavat karkuun päässeelle kaasulle sytytyslähteitä.
- Onnettomuustilanteessa joutuvat läheisten koulujen oppilaat ja hankalasti evakuoitavat palvelutalon liikuntarajoitteiset vanhukset vakavaan vaaraan. Evakuointialueella asuu, käy koulua tai työskentelee vähintään 10 % Lapuan väestöstä (liite 7).
- Kaupungin päävesijohdosta ei onnettomuustilanteessa saataisi riittävästi vettä edes kaikkien varastoalueella olevien säiliöiden suojaamiseen. Sammutusmiehistö saisi todistaa tapahtumia tyhjin letkuin.
- Varaston läheisyydessä sijaitsevien tonttien ja kiinteistöjen arvo laskee.
- Varaston läheisyydessä sijaitsevien metalliyritysten toiminta vaikeutuu huomattavasti tai estyy kokonaan.
- Lapuan keskustassa liikkuu varaston käyttöönoton jälkeen jokaista vuoden työpäivää kohti 3–6 nestekaasulla lastattua säiliöautoa.
- Kaikki rakentaminen 1,5 km:n vyöhykkeellä varastoalueen rajasta mitattuna joutuu Tukesin erikoisvalvontaan.
- Kaupunki käyttää omiakin varojaan hankkeeseen, jonka taloudelliset vaikutukset ympäristölle ja kunnan asukkaille ovat kielteisiä.

8.11.2004

9

Kaupunginhallituksen selvityksessä esitetään, että hankkeesta tiedottamalla on pyritty saamaan aikaan keskustelua ennen päätöksentekoa ja sen jälkeenkin. Keskustelua olisi varmasti syntynytkin päätöksentekoa hyödyttävässä aikataulussa, jos kaupunki olisi ottanut esille myöskin lueteltuja kielteisiä näkökohtia, mutta siinä tapauksessa hankkeen kariutuminen olisi ollut selvää ilman keskusteluakin. Keskustelu virisi vasta sitten, kun kunnan asukkaat olivat omin avuin perehtyneet hankkeeseen niin hyvin, että pystyivät tuomaan hanketta vastaan puhuvia näkökohtia julkisuuteen.

Emme ole esittäneet rikosväitteitä

Kaupunginhallituksen selvityksen lopussa pidetään kanteluamme perusteena rikosilmoitukselle. Kaikkiaan 17 henkilöä onkin tehnyt meistä 20.9.04 rikosilmoituksen — rikosnimikkeinä kunnianloukkaus ja väärä ilmianto — sillä perusteella, että olisimme kantelussa väittäneet hankkeen valmistelijoiden syyllistyneen rikoksiin. Kantelumme ei kuitenkaan sellaisia väitteitä tai vihjauksia sisällä, mutta olemme kyllä pyytäneet oikeusasiamiestä selvittämään hankkeen taustatekijät mahdollisimman perusteellisesti.

Käsityksemme mukaan rikosilmoituksen motiivina ei olekaan loukkaantuminen tekemästämme kantelusta, vaan halu pelottemalla vaientaa Lapuan kuntapäätäjiin kohdistuva arvostelu pitkäksi aikaa. Käsitystämme vahvistaa se, että menetelmään on turvauduttu aikaisemminkin. Lapuan tekninen lautakunta päätti 31.10.2000 tehdä rikosilmoituksen kaupunginvaltuutettu Eero Liimatasta sillä perusteella, että tämä oli puhunut sopimattoman kovalla äänellä kaupungin vesihuoltolaitoksessa. Lapuan käräjäoikeus katsoikin Liimatan metelöineen ja aiheuttaneen häiriötä kahdessakin kaupungin virastossa ja tuomitsi hänet 1.11.2001 sakkoon ilkivallasta. Vaasan hovioikeudessa 5.7.2002 syytteet hylättiin ja Liimatta vapautettiin rangaistuksista. Syyttäjä haki vielä korkeimmalta oikeudelta valituslupaa, mutta sai 1.3.2003 kielteisen päätöksen. — Eero Liimatta tunnetaan Lapualla ainoana valtuuston jäsenenä, joka kyseenalaistaa kaupungin johdon hankkeita. Hänen normaali puheäänensä on tavallista kuuluvampi.

Yhteenveto: kunnassa ensisijainen vastuu on virkamiehillä ja luottamushenkilöillä

Kaupunginhallituksen selvityksessä kiinnitetään oikeusasiamiehen huomiota siihen tosiseikkaan, että kuntalaiset reagoivat nestekaasun välivarastohankkeeseen vasta useita kuukausia valtuuston tekemän päätöksen ja muutoksenhakuajan päättymisen jälkeen. Reagoimisaika olisi ehkä ollut lyhyempi, jos kaupungin johto olisi aktiivisesti tiedustellut kuntalaisten käsitystä varaston sijoituspaikasta ja turvallisuudesta. Lapuan Patruunatehtaan räjähdysonnettomuuden 40 kuolonuhrin taustaa vasten sellaisen kuulemistilaisuuden järjestäminen olisi ollut enemmän kuin paikallaan, se olisi ollut välttämätöntä. Kaupungin johto valitsi kuitenkin toisen lähestymistavan: se oli vakuuttunut siitä, että varasto ei Kelikossa olisi vaaraksi ympäristölleen, ja tämän käsityksensä mukaisesti se tiedotti hankkeesta kuntalaisia turvallisuudentunteeseen tuudittavalla tavalla. Hankkeen vaikutuksista annetut tiedot olivat yksipuolisia ja pahasti puutteellisia. Tiedottamisessa on käsityksemme mukaan ollut kysymys hankkeen toteuttamisen varmistamisesta ja päättäjien selustan turvaamisesta, ei halusta herättää keskustelua ja saada palautetta kuntalaisilta. Mitään kuntalaisten osallistumiseen tähtääviä aloitteita kaupunki ei ole tässä asiassa tehnyt.

Perustuslain mukaan vastuu ympäristöstä kuuluu jokaiselle. Kunnallisen viranomaisen luvan vaativissa hankkeissa ensisijainen vastuu kuuluu kuitenkin kunnan valmisteleville virkamiehille, joiden työnä kunnan asioiden hoitaminen on, ja kunnan luottamushenkilöille, jotka on valittu valvomaan ja edistämään kunnan ja kuntalaisten hyvinvointia. Jos virkamiehet ja luottamushenkilöt eivät täytä velvollisuuttaan huolellisesti, jää virhe useimmissa tapauksissa pysyväksi. Kuukauden mittainen muutoksenhaku aika ei suinkaan aina riitä edes siihen, että kuntalaiset käsittäisivät mistä on kysymys. Kunnan asukkaiden yritykset jälkikäteen korjata päättäjien erehdyksiä eivät kuulu normaaliin käytäntöön eikä niiden varaan voi mitään laskea. Harvoin kuntalaiset sellaisissa yrityksissä onnistuvatkaan. — Lapuan nestekaasuvarastohanke käy todisteeksi myös siitä, että luja luottamus laitoshanketta ajavan yrityksen kykyyn ja tahtoon kantaa vastuuta toimintaympäristöstään voi tuottaa ikäviä yllätyksiä. Niin voi käydä myös silloin, kun luottamus kohdistuu suuren ja hyvämaineisen valtionyrityksen tytäryhtiöön, jonka hallussa on 95 % alansa markkinoista.

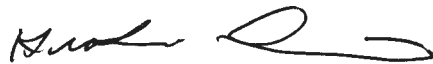
8.11.2004

11

Perussy syy hankkeen kohtaamiin vastoinkäymisiin on se, ett ä hankkeen valmistelussa nojattiin yksinomaan Fortumista saatuun tietoon. Mit ään Tehokaasu Oy:st ä tai muista Fortumin tytäryhtiöistä riippumattomia esiselvityksi ä ei ilmeisestik ään tehty, ainakaan Lapuan kaupunginhallituksen, elinkeinotoimikunnan ja kaupunginjohtajan eduskunnan oikeusasiamiehelle antamassa selvityksess ä ei sellaisiin sanallakaan viitata. Kun Lapuan kaupunginvaltuusto 22.9.2003 hyv äkysi varastohanketta koskevan sopimuksen allekirjoitettavaksi, se teki päätöksensä eritt äin puutteellisten ja yksipuolisten tietojen varassa.

Olemme kantelullamme halunneet per äänkuuluttaa juuri sit ä suurta vastuuta, joka kuntap äätt äjien harteille on asetettu. T äss ä tapauksessa vastuun kantaminen olisi vaatinut varaston nykyisen paikan hylk äämist ä joko suoralta k ädelt ä tai valmistelevien virkamiesten hankkimien esiselvitysten j älkeen.

Lapuaalla 8. marraskuuta 2004

Antti Lahdensuo
Ullankatu 4, 62100 Lapua
Puhelin (06) 4331076

Tellervo Lahdensuo
Ullankatu 4, 62100 Lapua
Puhelin (06) 4331076

LIITTEET

- 1) Kauppa- ja teollisuusministeriön lausunto 5.11.2004, 1 sivu
- 2) Sanomalehti Pohjalaisen uutinen 19.6.2004, 1 sivu
- 3) Nestekaasujen OVA-ohje 28.2.2003, 10 sivua
- 4) Ymp äristöministeriön kirje 26.9.2001 Dnro 3/501/2001, 16 sivua
- 5) Tehokaasu Oy:n tiedote, 1 sivu
- 6) Dipl.ins. Jorma Ojanper ään todistus 3.11.2004, 1 sivu
- 7) Kartta varastoalueen ymp äristöst ä, 1 sivu